

3. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов.: Эксмо, 2007. 960 с.
4. Маркс К., Энгельс Ф. Капитал. Критика политической экономии. Т.1. Кн.1: Процесс производства капитала. Т.23. М.: Госполитиздат, 1960. 784 с.
5. Популярная экономическая энциклопедия. Гл. ред. А.Д. Некипелов. М.: Большая российская энциклопедия, 2001. 367 с.
6. Экономическая энциклопедия. Науч.-ред. совет изд-ва «Экономика»; Ин-т экономики РАН. Гл. ред. Л.И. Абалкин. М.: Экономика, 1999. 1055 с.

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ЛОМБАРДІВ ЯК СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Курчата І.М., к.е.н., доцент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Сьогодні роль ломбардів у житті деяких українців має тенденцію до зростання, адже фінансове становище пересічних громадян у зв'язку з економічною кризою значно погіршилося, при цьому кредити в банках отримати з недавнього часу дуже складно, а у кредитних спілок – надто високі відсотки. Ломбард став для багатьох єдиним прийнятним виходом із ситуації, відіграючи важливу соціально-економічну роль у житті суспільства.

Надаючи послуги з короткострокового кредитування громадянам, ломбарди задовольняють відповідні потреби різних верств населення, сприяють підтримці його життєвого рівня, зменшують соціальну напругу в країні, а також забезпечують підвищення платоспроможного попиту на товари та послуги в цілому.

У вітчизняній науці ломбард вкрай рідко ставав самостійним предметом дослідження. Сучасна кредитна теорія запізнюється з узагальненням практичних матеріалів у цій галузі, тому вітчизняна ломбардна практика, недостатньо підготовлена до нових проблем, ґрунтується на індивідуальному досвіді і не завжди знаходить правильні рішення.

Особливу специфіку ломбардне кредитування набуває в періоди криз і рецесії, коли банківський сектор втрачає конкурентні переваги на ринку споживчих кредитів (табл. 1.)

Таблиця 1 – Особливості ломбардного кредитування

Критерії	Ломбард
1	2
Позичальники	Тільки фізичні особи, резиденти і нерезиденти, в тому числі клієнти з низьким рівнем доходів, які не мають кредитної історії
Застави	Рухоме майно, що належить позичальникам і призначене для особистого споживання
Відсоткова ставка	Процентні ставки високі: до 200 ... 250%
Платоспроможність клієнтів	Платоспроможність клієнтів, їх доходи, місце роботи, соціальний статус не з'ясовуються

1	2
Процедура кредитної угоди	Терміни оформлення угоди мінімальні і становлять від 15 хв до 2 год
Сума кредитів, що видаються	Мінімальна сума не обмежена, максимальна сума обмежена
Терміни кредитування	Тільки короткострокові кредити - від одного до трьох місяців (за законом - до одного року). При необхідності термін кредитування продовжується
Мета кредитування	Кредит не носить цільового характеру і надається незалежно від мети
Можливість дострокового погашення	Дострокове повернення кредитної суми лише вітається і не обкладається додатковим комісією
Оподаткування доходів	Багато ломбарди подають свідомо неправдиву інформацію про отримувані доходи, занижують суми податкових виплат або не платять їх взагалі
Зв'язок з тіньовою економікою, корупцією та криміналом	Ломбардний бізнес привабливий для кримінальних структур, тісно пов'язаний з тіньовою економікою та корупцією

Отже, ломбард – це спеціалізована кредитно-фінансова установа, яка управляється за допомогою кредитного механізму відносин з населенням з приводу руху позиченої вартості, пов'язаного із заставою рухомого майна.

Основні аспекти ломбардної діяльності як вида підприємництва зображено на рис.1.

Література:

1. Ломбарды в Украине взяли на себя функцию выдачи кредитов. URL: <http://biz.zhzh.info/news/2009-02-24-1039> (дата обращения: 08.10.2019).

2. Мацневский Н.С. Влияние ломбардной индустрии на рынок потребительского кредитования в условиях финансового кризиса. *Известия ТПУ*. 2012. № 6. С. 25

Ломбард як вид підприємницької діяльності

Вимоги, яким повинен відповідати ломбард для надання фінансових послуг:

- 1) діяльність ломбарду повинна відповідати вимогам законодавства про фінансові послуги;
- 2) ломбард повинен бути внесений до Державного реєстру фінансових установ;
- 3) ломбард повинен мати ліцензію на надання певних видів послуг;
- 4) ломбарду необхідно мати внутрішні правила або положення, що регламентують надання ломбардом фінансових та супутніх послуг, затверджених у встановленому порядку;
- 5) установчі документи ломбарду повинні відповідати вимогам законодавства та містити вичерпний перелік видів фінансових послуг і супутніх послуг, які надає ломбард;
- 6) у повному найменуванні ломбарду повинно міститися слово «ломбард»;
- 7) ломбард не повинен здійснювати будь-якої іншої підприємницької діяльності, крім підприємницької діяльності, передбаченої законодавством для ломбардів;
- 8) ломбард повинен мати власну облікову та реєструючу систему, що відповідає встановленим вимогам;
- 9) ломбард у своїй діяльності повинен дотримуватися вимог чинного законодавства, зокрема про захист прав споживачів.

Функції:

Пряма функція (видача короткострокових споживчих кредитів під заставу)
Непряма функція (продаж закладеного майна і зберігання цінностей клієнта).

Фактори, що визначають дію кредитного механізму ломбарду

Внутрішні	Зовнішні
<ul style="list-style-type: none"> - величина оборотного капіталу, співвідношення позикових і власних коштів, фінансова допомога засновників ломбарду; - значення процентної ставки; - оцінка вартість рухомого майна, що закладається; - мінімальне / максимальне значення розміру кредиту; - форма проведення продажу невикуплених застав; - спектр виконуваних операцій і послуг; - професійна підготовленість, кваліфікація та досвід персоналу ломбарду; - вартість оренди, охорони, страхових послуг та інших витрат. 	<ul style="list-style-type: none"> - натурально-вартісні характеристики закладу; - тип поведінки споживача, як потенційного клієнта; - потреба населення в кредитах; - рівень конкуренції на ринку позикового капіталу; - рівень цін на ломбардні послуги; - стан «системи життєзабезпечення» ломбарду; - рівень добробуту населення; - рівень інфляції.

Переваги та недоліки ломбардної діяльності

<ul style="list-style-type: none"> - широкий спектр майна, що закладається; - надання позичальникові кошти «тут і зараз»; - гранично спрощена процедура отримання грошей; - відсутність необхідності подавати будь-які документи, що підтверджують стійкий фінансовий стан; - гнучкі терміни надання кредиту (середній термін - 3 міс., легкість продовження при виплаті тільки відсотків); - надання кредиту незалежно від мети; - свобода клієнта ломбарду від зобов'язань перед кредитором. 	<ul style="list-style-type: none"> - високі процентні ставки за користування кредитом; - низька оцінка виробів; - ризик невикupu застави; - «Кредит» в ломбарді можна отримати тільки на короткий термін, ломбард має право видавати позику на термін не більше одного року; - недостатній сервіс.
---	---

Показники ефективності кредитних операцій ломбарду:

- тривалість користування кредитом;
- інтенсивність кредитних операцій (обсяг обороту);
- частка невикуплених застав;
- тривалість продажу невикупленого застави;
- обсяг запасів невикуплених застав, що зберігаються на складі і в магазині ломбарду;
- виручка від повернення кредитів з відсотками;
- виручка від продажу невикуплених застав;
- витрати, зумовлені видачею кредитів;
- розмір постійних витрат.

Напрями розвитку ринку ломбардних послуг України:

- розширення номенклатури предметів, що приймаються як застава та на зберігання;
- удосконалення системи реалізації невідкуплених предметів застави;
- упровадження комп'ютерних технологій з метою оптимізації основних операцій ломбардів та управління діяльністю ломбардних підприємств;
- формування в суспільстві позитивного іміджу підприємств, що надають ломбардні послуги.

Рис. 1. Основні аспекти ломбардної діяльності як вида підприємництва